Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi HE 198/2025 vp

Lakivaliokunta 6.3.2026

Erityisasiantuntija Laura Lassila

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Esityksen taustasta ja tavoitteista

- Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa viranomaisten välistä tietojen vaihtoa rikosten torjumiseksi ja ehkäisemiseksi.
- Tiedonvaihdon sujuvoittaminen vankilaturvallisuuden ylläpitämiseksi
  - **Rikosseuraamuslaitosta** koskevat ehdotukset
- Tiedonvaihto työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunnan tehostamiseksi
  - **Ulosottoa, Verohallintoa ja työsuojeluviranomaista** koskevat ehdotukset
- Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä.

Tiedonvaihto vankilaturvallisuuden ylläpitämiseksi: Rikosseuraamuslaitosta koskevat ehdotukset

- Rikosseuraamuslaitos voisi pyytää keskusrikospoliisilta lausuntoa vankien tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavien työpaikkojen tai muiden toimintavelvollisuuspaikkojen mahdollisista yhteyksistä vakavaan tai järjestäytyneeseen rikollisuuteen (uutta sääntelyä).
- Rikosseuraamuslaitoksella olisi oikeus saada tietoja ulkomaalaisasioiden käsittelyjärjestelmään rekisteröidyn maassa oleskelua ja maasta poistamista koskevasta asiasta myös silloin, kun kyse olisi tuomitusta, vangista tai tutkintavangista.
- Rikosseuraamuslaitoksen oikeutta saada sosiaalihuollon tietoja rangaistusajan suunnitelman laatimiseksi muutettaisi siten, että tiedot olisi mahdollista saada jo ennen täytäntöönpanon alkamista.
- Rikosseuraamuslaitos voisi luovuttaa poliisille tarpeellisia tietoja vangin yhteyksistä vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Tiedonvaihto työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunnan tehostamiseksi: ulosottoa, Verohallintoa ja työsuojelua koskevat ehdotukset

- Ulosottorekisterin osalta tehtäisiin lakiin tarkennus muilta viranomaisilta saatujen tietojen tallentamisesta ulosottorekisteriin.
- Ulosottomiehen mahdollisuutta luovuttaa omasta aloitteestaan tietoja esitutkintaviranomaisille selkeytettäisi ja siihen lisättäisi työperäistä hyväksikäyttö koskevat rikosepäilyt.
- Verohallinto voisi luovuttaa oma-aloitteisesti tietoja työsuojeluviranomaiselle myös työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen sekä työolosuhteiden ja ulkomaalaisen työvoiman käytön valvomiseksi.
- Verohallinnolle ehdotetaan lisäksi mahdollisuutta luovuttaa oma-aloitteisesti tietoja esitutkintaviranomaisille silloin, kun kyse olisi työperäistä hyväksikäyttö koskevista rikosepäilyistä.
- Esityksellä laajennettaisiin työsuojeluviranomaisen nykyistä oikeutta saada tietojoukko Verohallinnolta tilaajavastuulain noudattamisen valvonnan kohdentamista varten. Lisäksi työsuojeluviranomaiselle ehdotetaan oikeutta saada Verohallinnolta tietojoukko työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen ja ulkomaalaisen työvoiman käytön valvonnan kohdentamista varten.

Esityksen arvioituja vaikutuksia

- Ehdotus Rikosseuraamuslaitoksen mahdollisuudesta pyytää keskusrikospoliisilta lausuntoa lisäisi viranomaisten välistä yhteistyötä vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.
- Ehdotukset oma-aloitteisen tietojen luovuttamisen mahdollistamisesta työsuojeluviranomaiselle sekä esitutkintaviranomaisille parantaisivat mahdollisuuksia tehostaa työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjuntaa.
- Työsuojeluviranomaisen oikeus saada tietojoukkoja valvonnan kohdentamiseksi tehostaisi valvontaa ja sen kohdistumista.
- Esityksellä ei olisi vaikutusta talousarvioon ja esityksestä johtuvat tehtävät hoidettaisi viranomaisten nykyisten määrärahojen puitteissa:
  - Rikosseuraamuslaitoksen ja keskusrikospoliisin arvioihin perustuen voisi lausuntopyynnöistä keskusrikospoliisille aiheutuva nykyisten resurssien suuntaamistarve olla pienimmillään noin 0,3htv/vuosi ja enimmillään 2–2,5htv/vuosi.